

تأملی بیرامون تأثیر نهضت امام خمینی (ره) بر تحول نگاه‌ها و جهان‌بینی‌ها

انقلاب ایده‌ها

زمانی که جهان بین ۲ ابرقدرت بزرگ دنیا تقسیم شده بود و مردم و اندیشمندان عمدتاً به ۲ نظریه راست و چپ پناه برده بودند، در ایران یک تحول عظیم اتفاق افتاد؛ تحولی که ریشه در دین داشت و دل در گرو توده‌های مردم. امام خمینی و شاگردان ایشان حرف جدید و نوینی در عرصه سیاسی و فکری کشور و جهان مطرح کردند و توجه بسیاری از اندیشمندان و متفکران را به خود جلب کردند. شاید مهم‌تر از طرح این ایده و نظریه جدید، اجرای آن در میدان عمل بود، چرا که متفکران بسیاری در طول تاریخ طرح و ایده‌های فراوانی را طرح کردند ولی هیچ‌کدام نتوانستند بر آن جامعه عمل ببوشانند. به طور خلاصه می‌شود گفت هنر امام خمینی و انقلاب اسلامی در ۲ چیز است:

- ۱- طرح یک ایده جدید که دین و مردم هر ۲ از اصول اساسی آن است.
- ۲- اجرا و عملی کردن این ایده نو

به مناسبت چهل‌وپنجمین سالگرد پیروزی این ایده جدید و نو، یادداشت‌هایی از حجج اسلام والمسلمین محمدمهدی ماندگاری و سیدمحمدحسین راجی و دکتر موسی حقلی تقدیم می‌شود.

انقلابی در خدمت زنان

سیدمحمدحسین راجی: در طول تاریخ اکثر حکومت‌ها و نظام‌ها دربرابر زن ادعاهای مختلف مطرح کرده‌اند ولی لازم است برای صحت‌سنجی گفتار آنها، عملکرد آنان نیز مورد توجه قرار گیرد اما شاهان پهلوی نه تنها در عمل به منزلت زن توجهی نمی‌کردند بلکه حتی در گفتار نیز از دیدگاه خود دفاع کرده و با وقاحت، تمام زن را تنها محدود در ارضای نیاز جنسی مردان متصور شده و هیچ باوری به موفقیت بانوان در امور مختلف نداشتند. برای مثال محمدرضاشاه در مصاحبه باخلم اوربانا فالاجی، خبرنگار ایتالیایی در سال ۱۳۵۲ درباره زن اینگونه می‌گوید: «در زندگی یک مرد زن به حساب نمی‌آید مگر وقتی که زیبا و دلریا باشد و خصوصیات زنانه خود را حفظ کرده باشد. شما زنان هرگز یک میکال آنژی یا یک باغ نداشته‌اید یا حتی یک آشپز بزرگ. هیچ چیز بزرگی نداشته‌اید، راستی شما طی این مصاحبه‌هایتان چند زن قادر به اداره یک کشور را دیده‌اید؟» دربارۀ فساد اخلاقی و جنسی شاه به کرات سخن گفته شده است اما برای نمونه می‌توان سخن مادر محمدرضاشاه را بیان کرد: «تاج‌الملوک مادر محمدرضا فرزند خود را اینطور می‌بیند: «محمدرضا عاشق سینه‌چاک زن است، شوهردار یا بی‌شوهر، ایرانی یا خارجی» و «هاگفته نگذارم محمدرضا در برابر دختران موطلایی تسلیم محض بود. یک بار که در جوانی با هواپیمای آلمانی مسافرت می‌کرد، عاشق میهمانداران موطلایی هواپیمایی لوفت‌هانزا شده بود... و همین مساله منته‌ها موجب بدبختی محمدرضا شده بود و پول‌های زیادی را صرف میهمانداران لوفت‌هانزا می‌کرد و یک قسمت از دربار مسؤول دعوت و پذیرایی از این میهمانداران بود.»

در مقابل امام خمینی (ره) به عنوان معمار انقلاب اسلامی زن را به عنوان یک انسان و یک مری بزرگ معرفی می‌کند و در معرفی بعد انسانی زن می‌گوید: «ه‌آن کریم انسان‌ساز است و زن‌ها نیز انسان‌ساز: اگر زن‌های انسان‌ساز از ملت‌ها گرفته بشود، ملت‌ها به شکست و انحطاط مبدل خواهند شد.» ایشان نقش زن در تاریخ اسلام را نیز بسیار پررنگ دانسته و می‌فرماید: «تاریخ اسلام گواه احترامات بی‌حد رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله به این مولود شریف است تا نشان دهد زن بزرگی و بی‌زهی در جامعه دارد که اگر برتر از مرد نباشد، کمتر نیست.»

امام زن را هم‌اند مردان دانسته، لذا بر آن تأکید می‌کند که باید در عرصه‌های مختلف، علمی، فرهنگی، سیاسی و... با قدرت تلاش کنند «شماها در تحصیل کوشش کنید که برای فضایل اخلاقی بر فضایل اعمالی مجتهد شوید، شما برای آتیه مملکت ما جوانان نیرومند تربیت کنید.»

در بعد اجتماعی: «شما باید در همه صحنه‌ها و میدان‌ها آن قدری که اسلام اجازه داده وارد باشید...»
 در بعد سیاسی: «همان‌طوری که مردها باید در امور سیاسی دخالت کنند و جامعه خودشان را حفظ کنند، زن‌ها دخالت کنند و جامعه را حفظ کنند.»
 در بعد فرهنگی: «این فرهنگ را باید زنده کرد و شما خانم‌ها همان‌طوری که آقایان مشغول هستند؛ همان‌طوری که مردها در جبهه علمی و فرهنگی مشغول هستند شما هم باید

مشغول باشید.»
 رهبر حکیم انقلاب هم در طول ۴۰ سال اخیر در دیدارهای مختلفی که باقشر مختلف جامعه پوزیه بانوان داشته‌اند، بارها در باب فضیلت مقام و شخصیت زن صحبت کرده‌اند که برای نمونه تنها به یکی از سخنان ایشان اشاره می‌شود: «زن پیش خدای متعال مثل مرد است. در طی مراتب معنوی و الهی بین این ۲ جنس هیچ تفاوتی نیست. در این جاده تکامل و تعالی، آنکه حرکت می‌کند، انسان است. در حقوق اجتماعی و حقوق شخصی و فردی بین زن و مرد تفاوتی وجود ندارد.»
 نظام جمهوری اسلامی در عمل نیز این اعتمام ویژه به رشد و تعالی دختران و بانوان را نشان داد که آمارهای بین‌المللی گواه این مدعاست.

- ۱- کاهش نابرابری جنسیتی در تحصیل دختران رتبه اول نسبت دختران به پسران در تحصیلات ابتدایی در دنیا: سال ۱۳۵۰ نسبت دختران به پسران در حال تحصیل مقطع ابتدایی نزدیک به ۲۵ درصد بود.
- ۲- افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات متوسطه در ایران
- ۳- افزایش نسبت دختران به پسران در تحصیلات دانشگاهی
- ۴- افزایش اساتید زن در دانشگاه‌ها

عرصه‌های اجتماعی
 فعالیت سمن‌ها و نهادهای خیریه، به دنبال تصمیم محمدرضاشاه برای کنترل فعالیت‌های مستقل زنان از طریق همگرایی و تمرکز تدریجی فعالیت‌های آنان، اثری از سازمان‌های سیاسی مستقل و جنبش‌های واقعی برای کسب حقوق زنان جز گروه‌های زیرزمینی مخالف شاه باقی نماند.
 بعد از انقلاب اسلامی، زنان نهادهای زیادی را با رویکردهای فرهنگی و تربیتی کارآفرینی خیریه‌ای و حتی پژوهشی راهاندازی کرده‌اند که در حال حاضر تعداد آنها به هزاران کانون و نهاد غیردولتی می‌رسد حضور زنان در نهادهای خیریه‌ای و غیردولتی از تأثیرگذارترین عرصه‌های حضور اجتماعی بانوان محسوب می‌شود. طبق آمار معاونت امور زنان و خانواده، در سال ۱۳۹۷ بیش از ۲۷۰۰ سمن مربوط به امور زنان در سطح کشور در استان‌های مختلف فعالیت می‌کردند.

ورزش بانوان
 در دوران قیبل از انقلاب اسلامی، ورزش بانوان به صورت رسمی و ملی جایگاه چندانی در میان سیاست‌ها و اقدامات رژیم پهلوی نداشت. در ابتدای دهه ۶۰ با تشکیل کمیته ورزش بانوان، فعالیت‌های ورزشی زنان آغاز شد و دستاوردهای زیادی را کسب کردند.

بهداشت و سلامت بانوان

- ۱- افزایش امید به زندگی بانوان ایرانی (از ۵۷.۶ به ۷۷.۱ سال)
- ۲- افزایش نسبت پزشکان متخصص زن از ۱۵ درصد به ۴۰ درصد
- ۳- افزایش نسبت پزشکان فوق تخصص زن از ۹ درصد به ۳۰ درصد
- ۴- افزایش نسبت پزشکان متخصص زن در حوزه زنان از ۱۶ درصد به ۹۸ درصد
- ۵- کاهش ۹۰ درصدی مرگ و میر مادران هنگام زایمان

نهضتی به رنگ عاشورا

محور دوم: شباهت در اولیاءالله بودن رهبرها
 در عصر ظهور، ولی خدا امام معصوم علیه‌السلام است، در عصر غیبت هم ولی خدا ولی فقیه است بنا بر ادله موجود. رهبری انقلاب و دفاع مقدس هم از اولیای خداست و از مصادیق اولیای خدا در عصر غیبت است.
 در هر دور، رهبری‌اش ولایت الهیه است و مشروعیتش را از خدا می‌گیرد هم امام حسین علیه‌السلام، هم ولی فقیه، اگر چه جایگاه‌شان فرق دارد.
 رهبری فردی است که بر اساس دین رهبری می‌کند، دانا، توانا، شجاع، نترس و دشمن‌ستیز.
محور سوم: شباهت در یران
 در باران نهضت عاشورای امام حسین علیه‌السلام انسان‌هایی آمدند که هم آماجگی داشتند و هم وابستگی نداشتند. در دفاع مقدس و دفاع از حرم هم کسانی توانستند استقامت کنند که هم آماجگی داشتند و هم وابستگی نداشتند، وابستگی‌هایی از قبیل وابستگی به زن، فرزند و وابستگی به خانواده.
محور چهارم: شباهت در آثار و برکات
 در آثار و برکات هم می‌بینیم این تداوم و شباهت هست. آثار و برکات نهضت امام حسین علیه‌السلام این بود که دنیا را بیدار کرد.
 انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هم همه امت‌های مظلوم و ملت‌های مظلوم را بیدار کرد. نهضت بیداری اسلامی از برکات

انقلاب، پایانی بر دوگانه جعلی «ایران / اسلام»

از ارکان هویت‌ساز هیچ وقت در کشور از سوی دستگاه‌های رسمی نظام تضعیف نشد. این در حالی است که در رژیم پهلوی با اجرای جشن هنر شیراز و امثال آن و فرهنگساز از طریق مطبوعات و سینما این رکن از هویت ایرانی - اسلامی جامعه ما مورد تهاجم فرهنگ غرب در چارچوب برنامه‌های رژیم شاه قرار گرفت.
 سرزمین مشترک و حفظ تمامیت آن یکی دیگر از مؤلفه‌های هویت ملی است که رژیم پهلوی در این زمینه نیز کارنامه قابل قبولی ندارد. پهلوی اول به راحتی آرارات کوچک و قره‌سو و بخش‌های مهمی را در مرزهای ما با ترکیه به آنتاترک واگذار می‌کند
 دشت نامید را به دولت افغان واگذار می‌کند که کاملاً وابسته به انگلستان بودند. حقوق ایران در اروند را به عراق که باز عملاً مستعمره انگلستان بود، واگذار کرد. ماجرای بحرین را بگیری نکرد در صورتی که بحرین بخشی از خاک ایران بود و فرزند ایران محسوب می‌شد که در نهایت به شکل مفتضحانه‌ای در دوره فرزند رضاخان از ایران جدا شد. این واگذاری هم به وقیحانه‌ترین شکل ممکن با این استدلال بود که بحرین دیگر نفت و مروریاد ندارد و نگه داشتن آن نفع‌تنها فایده‌ای برای ایران ندارد، بلکه می‌تواند مشکلاتی هم به وجود آورد.
 این را بگذارید کنار ۸ سال مقاومت مردم مسلمان ایران و نظام اسلامی در مقابل ارتش تا بن دندان مسلح صدام و رژیم بعث و همچنین مقابله نظام اسلامی با تلاش گروهک‌های

مختلف با همکاری آمریکا، رژیم صهیونیستی و کشورهای اروپایی برای تجزیه ایران در چند نقطه از کشور. صدام تنها نبود، بلکه ۳۴ کشور از صدام حمایت می‌کردند اما یک وجب از خاک ایران از این سرزمین جدا نشد. انقلاب اسلامی هم نگاه ملی دارد و هم نگاه امتی. نگاه ملی ما ایجاب می‌کند از کشور و زادگاه خود صیانت کنیم و نگذاریم کسی نگاه سوء و تجاوزکارانه به کشورمان داشته باشد. متأسفانه می‌بینیم این مؤلفه هویتی چه در دوره رضاخان و چه در دوره محمدرضا تضعیف شده و بخش‌های مهمی از کشورمان جدا می‌شود. اساساً پهلوی برای ستیز با اسلام و تشیع، روی کار آمد. تشیع و اسلام ۱۴۰۰ سال است یکی از مؤلفه‌های اصلی هویت جامعه ما است. چطور کسی می‌تواند ادعا کند من از هویت ملی ایران صیانت می‌کنم، و به ستیز با اسلام و تشیع برخیزم؟ چطور می‌شود کسی اسامی‌میرتشی نابودی تشیع و اسلام باشد و همزمان ادعای حفظ و صیانت از هویت ملی را هم داشته باشد؟ این امکان‌پذیر نیست و همین مساله دروغ بزرگ پهلوی‌ها را افشا می‌کند.

پیشنهاد جدید انقلاب

یک حرف نویی به دنیا عرضه کرد. «جمهوری اسلامی» یک حرف نو است. «مردمسالاری دینی» یک حرف جدید است، یک ترتیب تازه برای زندگی است، یک سبک جدید برای زندگی ملت‌هاست؛ خواستند این پیام که پیام مقاومت است، پیام ایستادگی است، پیام عدم تسلیم در مقابل زورگویی است، پیام مقابله با ظلم است، پیام مقابله با تبعیض بین‌المللی است، نرسد؛ خواستند این پیام را خفه کنند؛ هدف این بود... خب! حالا پاسخ ملت ایران چه بود؟ ملت ایران همه این هدف‌ها را اخشتی کرد و خودش را بالا کشید و درست نقطه مقابل آن کاری که آنها می‌خواستند اتفاق بیفتد، اتفاق افتاد؛ اینکه گفتم این یک فصل بسیار شورانگیز است و فصل هیجان‌آوری است، از این جهت است. ملت درست عکس آنچه آنها دنبالش بودند و آرزویش را داشتند و برایش این همه خرج کردند و نقطه مقابل آن را به تحقق رساند.

بینیدا شرایط دنیا امروز یک شرایط ویژه است، یک شرایط به خصوصی است؛ کمتر وضعی در دنیا پیش می‌آید مثل امروز؛ خب! طبعاً در یک چنین شرایطی مدیریت کشورها- همه کشورها- سخت‌تر می‌شود، پیچیده‌تر می‌شود، مالبته یک مساله دیگر هم داریم؛ ایران اسلامی علاوه بر کشورهای دیگر یک مساله دیگر هم دارد و آن، این است که ما یک سخن نو را در مباحثات

انقلاب و دفاع مقدس بود.
محور پنجم: شباهت در شهادت‌ها و شهدا
 در شهادت‌ها و شهدا هم شباهت زیادی می‌بینیم. آنجازن شهید داشتیم، کودک شهید داشتیم، نوجوان شهید داشتیم، جوان شهید و پیرمرد شهید داشتیم. در دفاع مقدس هم از همه سنین و از همه اقشار شهید داریم. **محور ششم: شباهت در دشمنی‌ها**
 آنجا دشمن نامسلمان، در ظاهر مسلمان بود ولی نامسلمان واقعی بود، ظالم بود، بی‌انصاف بود، نامرد بود و انواع و اقسام خیانت‌ها و جنایت‌ها را جاری کرد. اینها هم می‌بینیم دشمن انواع و اقسام جنایت‌ها را در مقبله با دفاع مقدس و دفاع از حرم دارد. این تطبیق برای ما فرصت خوبی است تا همگی بفهمند امروز اگر سفره عزای امام حسین علیه‌السلام برپاست به انقلاب اسلامی، نفس قدسی اسام(ره) و خون شهیداست.

پایانی بر دوگانه جعلی «ایران / اسلام»

مختلف با همکاری آمریکا، رژیم صهیونیستی و کشورهای اروپایی برای تجزیه ایران در چند نقطه از کشور. صدام تنها نبود، بلکه ۳۴ کشور از صدام حمایت می‌کردند اما یک وجب از خاک ایران از این سرزمین جدا نشد. انقلاب اسلامی هم نگاه ملی دارد و هم نگاه امتی. نگاه ملی ما ایجاب می‌کند از کشور و زادگاه خود صیانت کنیم و نگذاریم کسی نگاه سوء و تجاوزکارانه به کشورمان داشته باشد. متأسفانه می‌بینیم این مؤلفه هویتی چه در دوره رضاخان و چه در دوره محمدرضا تضعیف شده و بخش‌های مهمی از کشورمان جدا می‌شود. اساساً پهلوی برای ستیز با اسلام و تشیع، روی کار آمد. تشیع و اسلام ۱۴۰۰ سال است یکی از مؤلفه‌های اصلی هویت جامعه ما است. چطور کسی می‌تواند ادعا کند من از هویت ملی ایران صیانت می‌کنم، و به ستیز با اسلام و تشیع برخیزم؟ چطور می‌شود کسی اسامی‌میرتشی نابودی تشیع و اسلام باشد و همزمان ادعای حفظ و صیانت از هویت ملی را هم داشته باشد؟ این امکان‌پذیر نیست و همین مساله دروغ بزرگ پهلوی‌ها را افشا می‌کند.

پیشنهاد جدید انقلاب

یک حرف نویی به دنیا عرضه کرد. «جمهوری اسلامی» یک حرف نو است. «مردمسالاری دینی» یک حرف جدید است، یک ترتیب تازه برای زندگی است، یک سبک جدید برای زندگی ملت‌هاست؛ خواستند این پیام که پیام مقاومت است، پیام ایستادگی است، پیام عدم تسلیم در مقابل زورگویی است، پیام مقابله با ظلم است، پیام مقابله با تبعیض بین‌المللی است، نرسد؛ خواستند این پیام را خفه کنند؛ هدف این بود... خب! حالا پاسخ ملت ایران چه بود؟ ملت ایران همه این هدف‌ها را اخشتی کرد و خودش را بالا کشید و درست نقطه مقابل آن کاری که آنها می‌خواستند اتفاق بیفتد، اتفاق افتاد؛ اینکه گفتم این یک فصل بسیار شورانگیز است و فصل هیجان‌آوری است، از این جهت است. ملت درست عکس آنچه آنها دنبالش بودند و آرزویش را داشتند و برایش این همه خرج کردند و نقطه مقابل آن را به تحقق رساند.

بینیدا شرایط دنیا امروز یک شرایط ویژه است، یک شرایط به خصوصی است؛ کمتر وضعی در دنیا پیش می‌آید مثل امروز؛ خب! طبعاً در یک چنین شرایطی مدیریت کشورها- همه کشورها- سخت‌تر می‌شود، پیچیده‌تر می‌شود، مالبته یک مساله دیگر هم داریم؛ ایران اسلامی علاوه بر کشورهای دیگر یک مساله دیگر هم دارد و آن، این است که ما یک سخن نو را در مباحثات

